

צום מיניקות ומעוברות ביום הכיפורים

לכבוד העורך,

אני פונה אליך בשמי ובשם קבוצת רופאים המתגוררים בשכונת מצפה-נבו.

בערב יוה"כ"פ האחרון הוצפתי בשאלות רבות של תושבים שביקשו לברר האם הם מחוייבים בצום או לא. מבין הנשים – מרבית הפונות, היו נשים הרות ומיניקות אשר הביעו חששות רבים ומגוונים.

הנשים ההרות חששו שמא הצום יפגע בהריון – התייבשות או הקדמת הלידה.

המיניקות חששו שמא הצום יפגע בהנקה – הפסקה זמנית או תמידית ביצירת החלב.

כיוון שהחששות שהועלו היו כלליים ולא נבעו מבעיה רפואית או קלינית ספציפית, פניתי אל מורי הוראה מובהקים ומנוסים ולהפתעתי שמעתי תשובות שונות.

פניתי אל הרב נויבירט שליט"א ושאלתי את פיו ביחס לחשש של הפסקת חלב תמידית כתוצאה מהצום והוא היפנה אותי להתייעצות עם רופאים. הרב נבנצאל שליט"א (בשיחה טלפונית) מתיר לכל אשה מיניקה לשתות לשיעורין מחשש להפסקה תמידית של החלב. הרב הוסיף שיש להתיר גם אם החשש הוא של הפסקה זמנית בלבד, כלומר הפסקה של החלב ביום הכיפורים בלבד, גם כאשר קיימת אפשרות להאכיל את התינוק בעזרת בקבוק (ע"פ החזו"א שתינוק מוגדר כמסוכן בענייני מאכלו וכל שינוי מסכן אותו).

בהתייעצות שערכתי עם רופא השכונה נאמר לי שאין אפשרות שהצום יגרום להפסקה תמידית של יכולת ההנקה, אלא אם כן מדובר בחודשים האחרונים של ההנקה. אך במצב זה, בדרך כלל, ההנקה אינה חיונית.

בנוגע לאפשרות של הפסקת החלב ביום הכיפורים עצמו – הרי אם התינוק מקבל מזון בעזרת בקבוק, לא ראו הרופאים צורך להתיר לאם

לשתות. אולם במקרה שאין התינוק מקבל בקבוק, המליצו הרופאים שהאשה תצום כדרכה, ואם וכאשר ייפסק לה החלב אזי תשתה לשיעורין ותוך שעה או שעתיים תתחדש יצירת החלב.

בענין נשים הרות.

הייתי נוכח במעמד בו התיר רב חשוב לאשה הרה לשתות לשיעורין מחשש של התייבשות השליה. הרופאים אתם שוחחתי דחו על הסף חשש זה.

מאידך, לא היה בידם של הרופאים הנ"ל להזים את החשש של הקדמת הלידה, כתוצאה מן הצום, אצל נשים בתורשים ה-7 וה-8 להריון. לכן, לא רצו הרופאים ליטול על עצמם אחריות כלשהי במקרים אלו.

הרושם הכללי שנוצר הוא שהרבנים מקילים מאוד מפני שהם חוששים לקבל אחריות ומתחשבים ככל שמועה וככל השערה ואילו הרופאים מחמירים יותר בגלל שהם שוקלים את המקרה הנדון על פי נתונים סטטיסטיים כוללניים.

בתום ההתייעצות עם הרופאים המליצו הם בפני לפנות אל כב' בהצעה לעריכת מחקר בנושא זה במסגרת מכון שלזינגר. במסגרת המחקר ייאסף מידע רפואי ערכני אצל המומחים לרבר ויובא בפני מורי הוראה מובהקים על מנת להוציא הנחיות ברורות על-פיו. מסקנות המחקר הרפואי ופסקי ההלכה יובאו לידיעת הציבור בכטאון "אסיא" (כפי שפרסמתם, לפני שנים אחדות, תוות דעת רפואית מקצועית של אורתופד ומומחים נוספים על סיכוני הצום). נדמה לי שיש להרחיב את התשובה ההלכתית גם בנוגע לצום תשעה באב (בהתייחס למידות החום הגבוהות השוררות באותה תקופה).

מתוך שיחות שניהלתי עם רבנים המכהנים בקהילות אחרות נוכחתי לדעת שקיימת מבוכה בנושא זה וכל רב נדרש לשמש בקהילתו כפוסק אחרון בשאלות אלו שהן משותפות לכל הציבור.

אודה לכב' אם יועיל בטובו להיענות לבקשתי.

בברכת התורה,

הרב אלישע אבינר

מצפה נבו

תשובת העורך

מאמר רפואי-הלכתי נמצא עתה בשלבי הכנה ועם השלמתו יפורסם א"ה באסיא. ראה גם: יהדות, כתב-עת בעריכת הרב ישעיהו א. שטיינברג, גליון י"ח, ער"ה תשנ"ב. עמ' 21-23. וראה להלן עמ' 232-239.

(מקור: אסיא נא-נב (יג, ג-ד), אייר תשנ"ב, (192-194)